

СТАНОВИЩЕ

от доц. дн Теодора М. Давидова

на дисертация

за придобиване на образователна и научна степен „доктор”

Научна област: 1. Педагогически науки

Професионално направление: 1.2. Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика)

Факултет по педагогика

Катедра „Теория на възпитанието”

Тема на дисертацията: Формиране на ценности у учениците чрез обучението по физическо възпитание и спорт

Дисертант: Йорданка Стефкова Димитрова

Научен ръководител: проф. дпн Сийка Чавдарова – Костова

1. Данни за дисертанта

Йорданка Димитрова е придобила ОКС „Магистър” по специалност „Електроснабдяване и електрообзавеждане” в Технически университет – гр. Варна през 2001 г., а след това и магистърска степен „Спорт за високи постижения – баскетбол” в НСА „Васил Левски” през 2008 г. От 2012 г. е зачислена в докторантура на самостоятелна подготовка в катедра „Теория на възпитанието” във Факултет по педагогика на Софийски университет „Св. Климент Охридски”.

Докторантката има богат педагогически опит като учител по физическо възпитание и спорт в гимназиален и среден курс на обучение. Притежава редица компетенции и умения, свързани с професионалната и научната ѝ дейност. Владее добре писмено и говоримо английски и руски език.

2. Данни за дисертацията и автореферата

Дисертационният труд е замислен и реализиран на базата на многогодишния практически опит на докторантката в областта на спортно-педагогическата дейност. С разработването му, авторката е насочила

усилията си към решаването на редица проблеми, съпътстващи протичането на учебно-възпитателния процес по физическо възпитание и спорт в българското училище.

Представената дисертация е структурирана в увод, три глави, заключение, научни приноси и използвана литература в общ обем от 216 страници плюс 19 приложения. Трудът е онагледен с 8 схеми, 14 диаграми, 13 графики, 12 фигури и 3 таблици. В библиографията са посочени 245 литературни източника, от които 10 са на латиница. Дисертацията е форматирана и добре оформена технически.

В уводната част конкретно са формулирани целта и произтичащите от нея шест задачи, които определят посоката и последователността при осъществяване на изследователската работа. Коректно са определени обекта, предмета и вида на научното изследване. Изведената научна хипотеза е кратка и ясна, и в същото време дава точна представа за същността на настоящата разработка.

Докторантката прилага комплексна методика, при осъществяване на научния си замисъл. Посочените методи на научно изследване са обособени в три основни групи според своето предназначение. Те са адекватно подбрани и обхващат напълно всички теоретико-практически страни на научното изследване.

Организацията на изследването е осъществена в четири етапа, с чието описание завършва увода на дисертацията.

В теоретичната част на дисертационния труд, представена в две основни глави, докторантката разкрива изчерпателно същността на понятието „ценност” от гледна точка на философията, социологията, психологията и педагогиката. Прави задълбочен анализ на съществуващите теории, разглежда класификации на ценностите според същността и значението им.

Авторката накратко проследява историческото развитие на физическото възпитание като процес за въздействие върху подрастващите. Изяснява неговата същност, функции и значение, в това число и като фактор обуславящ формирането на ценности у учениците. Във връзка с това дава определение и на някои основни понятия от педагогиката, теорията и методиката на физическото възпитание, разглеждайки научните трудове на редица наши автори. Прави анализ на нормативната база, която регламентира осъществяването на учебно-възпитателния процес по предмета „Физическо възпитание и спорт” в нашата образователна система.

В края на втора глава е представен *Теоретичният модел на процеса на обучение по физическо възпитание и спорт, насочен към формирането на ценности у учениците от прогимназиален етап, в условията на съвременното училище*. По своята същност той е оригинална разработка на докторантката, съдържа всички необходими елементи и е апробиран в практиката за определен период от време и необходимите условия. Вниманието заслужават осемте схеми, чрез които е онагледен.

Считам, че би било по-уместно точки 2.1 и 2.2 от втора глава да бъдат съкратени по обем и да намерят място в първа глава. По този начин би се оформила теоретична първа част на дисертационния труд, а във втора глава да бъде представен самостоятелно апробирания теоретичен модел, който е и същността на настоящата разработка.

Въпреки тази препоръка, давам висока оценка за тази част на дисертационния труд, поради факта, че докторантката разглежда изчерпателно значителен брой научни разработки, прави заключения и изразява собствено мнение относно разбиранията на авторите по разглежданите проблеми.

Би следвало цитираната в текста литература да бъде обозначена по общоприетия начин, чрез съответна номерация.

Трета глава е в обем от 78 страници. В нея е проследен процесът на апробиране на Теоретичния модел, представени са резултатите от изследването на ефективността му и е направен анализ на трите анкетни проучвания. Използвани са вариационен и графичен анализ.

В тази част на дисертационния труд са допуснати и някои неточности и грешки, които най-общо се свеждат до следното:

- Неправилно е показателят информиращ за силата на хватата – „ръчна динамометрия”, да се отбелязва за „дясна” и „лява” ръка. Коректно е да се отчита сила на „удобна” и на „неудобна” ръка или „силна” и „слаба”.
- Диаграма 1 и 2 не носят никаква информация, а и изобразяват показатели отчетени с различни мерни единици.
- Не може да се правят категорични изводи за нарастването на средните стойности на изследваните показатели, информиращи за физическата дееспособност на учениците, без да се провери достоверността на разликите. Статистическият измерител t-критерият на Стюdent за зависими извадки не е приложен, въпреки че е споменат в текста.
- За по-голяма убедителност при доказване ефективността на апробирания модел, е необходимо да бъде приложен и t-критерият на Стюdent за независими извадки, т.е. да се отчете достоверността на разликата между средните стойности на показателите на експерименталната и контролна групи преди и след прилагане на Модела.
- Изследването на физическата дееспособност на учениците от наблюдаваните извадки предполага по-разширен вариационен анализ. В разработката той е представен за двата пола от експерименталната група след прилагането на теоретичния модел само в табличен вид. Таблици №2 и №3 не са според общоприетите изисквания на статистическия анализ.

Трябва да се отбележи, че докторантката умело интерпретира резултатите от проведените три анкети, които са високо информативни.

В заключението на дисертацията, на базата на експерименталното въздействие и анализа на получените резултати, докторантката доказва верността на хипотезата и извежда 4 основни извода, които звучат повече като препоръки за практиката. Въпреки това тяхната същност отразява успешното решаване на задачите и постигане целта на изследването.

Представеният автореферат напълно отговаря на съдържанието на дисертационния труд и съдържа всички основни елементи на разработката.

3. Научни приноси

Безспорно най-голям научно-практически принос е изготвянето и апробирането в практиката на Теоретичния модел на процеса на обучение по физическо възпитание и спорт, насочен към формирането на ценности у учениците.

Обогатена е теорията на спортно-педагогическата наука, като се разкриват нови функции на физическото възпитание, а именно като средство за формиране на ценности у учениците.

Изготвен е графичен модел на физическата дееспособност на учениците от експерименталната група, демонстриращ динамиката ѝ за период от три години.

Разработена и апробирана в практиката е Примерна комплексна програма за организация на учебния процес по физическо възпитание и спорт с основна цел формиране на ценности у учениците.

Разработена е система от критерии и показатели за отчитане на резултатите от обучението по физическо възпитание и спорт.

Доказано е значението на физическото възпитание за развитието на подрастващите и формирането им като личности. Още веднъж се потвърждава връзката му с останалите страни на възпитателния процес в рамките на българското училище.

4. Публикации и участия в научни форуми

Й. Димитрова е представила една студия и 3 статии, които са свързани с темата на дисертацията. Всички са самостоятелни научни разработки. Взела е участие с доклад в международна научна конференция.

Имам **въпрос** към докторантката: Какво наложи включването на втора експериментална група (съответно и втора контролна) и каква е нейната роля в хода на експеримента?

5. Заключение

Дисертационният труд на тема: „Формиране на ценности у учениците чрез обучението по физическо възпитание и спорт” съдържа оригинални научни приноси, като резултат от изследванията на докторантката. Той отговаря на изискванията на Закона на РАС, което ми дава основание да предложа на уважаемото научно жури да присъди научната и образователна степен „доктор” на Йорданка Стефкова Димитрова.

09.02.2016г

Изготвил становището:
(доц. дн Теодора Давидова)

